

KRYTERIA OCENIANIA Z FIZYKI W KL. 1m, 1n, 1c.

TREŚCI NAUCZANIA	OCENA DOPUSZCZAJACA Uczeń potrafi:	OCENA DOSTATECZNA Uczeń potrafi:	OCENA DOBRA Uczeń potrafi:	OCENA BARDZO DOBRA ☺Uczeń potrafi:	OCENA CELUJĄCA ☺☺!Uczeń potrafi:
Grawitacja Prawo powszechnej grawitacji	<ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o odkryciach Kopernika, Keplera i Newtona, opisać ruchy planet, podać treść prawa powszechnej grawitacji, narysować siły oddziaływania grawitacyjnego dwóch kul jednorodnych, objaśnić wielkości występujące we wzorze 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić główne założenia teorii heliocentrycznej Kopernika, zapisać i zinterpretować wzór przedstawiający wartość siły grawitacji, wyjaśnić, dlaczego dostrzegamy skutki przyciągania przez Ziemię otaczających nas przedmiotów, a nie obserwujemy skutków ich wzajemnego oddziaływania grawitacyjnego. 	<ul style="list-style-type: none"> podać treść I i II prawa Keplera, rozwiązywać zadania obliczeniowe, stosując prawo grawitacji. obliczyć wartość siły grawitacyjnego przyciągania dwóch jednorodnych kul, 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnić, dlaczego hipoteza Newtona o jedności Wszechświata umożliwiła wyjaśnienie przyczyn ruchu planet, 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie samodzielnie zgromadzonych materiałów przygotować prezentację: <i>Newton na tle epoki</i>, wykazać, że Kopernika można uważać za człowieka renesansu.
Spadanie ciał jako skutek oddziaływań grawitacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> wskazać siłę grawitacji jako przyczynę swobodnego spadania ciał na powierzchnię Ziemi, posługiwać się 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić poglądy wynikający z eksperymentów Galileusza wniosek dotyczący spadania ciał, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić poglądy Arystotelesa na ruch i spadanie ciał, wyjaśnić, dlaczego 	<ul style="list-style-type: none"> wykazać, że wartość przyspieszenia spadającego swobodnie ciała nie obliczyć wartość przyspieszenia 	<ul style="list-style-type: none"> zaplanować i wykonać doświadczenie (np. ze śrubami przyczepionymi do nici) wykazujące, że

		pełniących rolę siły dośrodkowej.			
Siła grawitacji jako siła dośrodkowa. III prawo Keplera. Ruchy satelitów	<ul style="list-style-type: none"> wskazać siłę grawitacji, którą oddziałują Słońce i planety oraz planety i ich księżyce jako siłę dośrodkową, posługiwać się pojęciem satelity geostacjonarnego. 	<ul style="list-style-type: none"> podać treść III prawa Keplera, opisywać ruch sztucznych satelitów, posługiwać się pojęciem pierwszej prędkości kosmicznej, uzasadnić użyteczność satelitów geostacjonarnych. 	<ul style="list-style-type: none"> stosować III prawo Keplera do opisu ruchu planet Układu Słonecznego, wyprowadzić wzór na wartość pierwszej prędkości kosmicznej i objaśnić jej sens fizyczny, obliczyć wartość pierwszej prędkości kosmicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> stosować III prawo Keplera do opisu ruchu układu satelitów krążących wokół tego samego ciała, obliczyć szybkość satelity na orbicie o zadanym promieniu, obliczyć promień orbity satelity geostacjonarnego. 	<ul style="list-style-type: none"> wyprowadzić III prawo Keplera,
Co to znaczy, że ciało jest w stanie nieważkości?	<ul style="list-style-type: none"> podać przykłady ciał znajdujących się w stanie nieważkości. 	<ul style="list-style-type: none"> podać przykłady doświadczeń, w których można obserwować ciało w stanie nieważkości. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, na czym polega stan nieważkości, 	<ul style="list-style-type: none"> wykazać, przeprowadzając odpowiednie rozumowanie, że przedmiot leżący na podłodze windy spadającej swobodnie jest w stanie nieważkości. 	<ul style="list-style-type: none"> zaplanować, wykonać i wyjaśnić doświadczenie pokazujące, że w stanie nieważkości nie można zmierzyć wartości ciężaru ciała.

<p>Astronomia</p> <p>Jak zmierzono odległości do Księżyca, planet i gwiazd ?</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienić jednostki odległości używane w astronomii, podać przybliżoną odległość Księżyca od Ziemi (przynajmniej rząd wielkości). 	<ul style="list-style-type: none"> opisać zasadę pomiaru odległości do Księżyca, planet i najbliższej gwiazdy, wyjaśnić, na czym polega zjawisko paralaksy, posługiwać się pojęciem kąta paralaksy geocentrycznej i heliocentrycznej, zdefiniować rok świetlny i jednostkę astronomiczną. 	<ul style="list-style-type: none"> obliczyć odległość do Księżyca (lub najbliższych planet), znając kąt paralaksy geocentrycznej, obliczyć odległość do najbliższej gwiazdy, znając kąt paralaksy heliocentrycznej, dokonywać zamiany jednostek odległości stosowanych w astronomii. 	<ul style="list-style-type: none"> wyrażać kąty w minutach i sekundach łuku. 	
<p>Księżyc – nasz naturalny satelita</p>	<ul style="list-style-type: none"> opisać warunki, jakie panują na powierzchni Księżyca. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić powstawanie faz Księżyca, podać przyczyny, dla których obserwujemy tylko jedną stronę Księżyca. 	<ul style="list-style-type: none"> podać warunki, jakie muszą być spełnione, by doszło do całkowitego zaćmienia Słońca, podać warunki, jakie muszą być spełnione, by doszło do całkowitego zaćmienia Księżyca. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego zaćmienia Słońca i Księżyca nie występują często, objaśnić zasadę, którą przyjęto przy obliczaniu daty Wielkanocy. 	
<p>Świat planet</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, skąd pochodzi nazwa „planeta”, wymienić planety Układu Słonecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić obiekty wchodzące w skład Układu Słonecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać planety Układu Słonecznego. opisać ruch planet widzianych z Ziemi, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego planety widziane z Ziemi przesuwają się na tle gwiazd, 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukać informacje na temat rzymskich bogów, których imionami nazwano planety.

<p>Fizyka atomowa</p> <p>Zjawisko fotoelektryczne zewnętrzne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcie fotonu, • zapisać wzór na energię fotonu, • podać przykłady praktycznego wykorzystania zjawiska fotoelektrycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać i wyjaśnić zjawisko fotoelektryczne, • opisać światło jako wiązkę fotonów, • wyjaśnić, od czego zależy liczba fotoelektronów, • wyjaśnić, od czego zależy maksymalna energia kinetyczna fotoelektronów. 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić wzór Einsteina opisujący zjawisko fotoelektryczne, • obliczyć minimalną częstotliwość i maksymalną długość fali promieniowania wywołującego efekt fotoelektryczny dla metalu o danej pracy wyjścia, • opisać budowę, zasadę działania i zastosowania fotokomórki, • rozwiązywać zadania obliczeniowe, stosując wzór Einsteina, • odczytywać informacje z wykresu zależności $E_k(\nu)$. 	<ul style="list-style-type: none"> • sporządzić i objaśnić wykres zależności maksymalnej energii kinetycznej fotoelektronów od częstotliwości promieniowania wywołującego efekt fotoelektryczny dla fotokatod wykonanych z różnych metali, • wyjaśnić, co to znaczy, że światło ma naturę dualną. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wyniki doświadczeń świadczących o kwantowym charakterze oddziaływania światła z materią,

<p>O promieniowaniu ciał, widmach ciągłych i widmach liniowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnić widmo ciągłe i widmo liniowe, • rozróżnić widmo emisyjne i absorpcyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać widmo promieniowania ciał stałych i cieczy, • opisać widma gazów jednoatomowych i par pierwiastków, • wyjaśnić różnice między widmem emisyjnym i absorpcyjnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać szczegółowo widmo atomu wodoru, • objaśnić wzór Balmera, • opisać metodę analizy widmowej, • podać przykłady zastosowania analizy widmowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczyć długości fal odpowiadających liniom widzialnej części widma atomu wodoru, • objaśnić uogólniony wzór Balmera. 	
<p>Model Bohra budowy atomu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić model Bohra budowy atomu i podstawowe założenia tego modelu. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co to znaczy, że promienie orbit w atomie wodoru są skwantowane, • wyjaśnić, co to znaczy, że energia elektronu w atomie wodoru jest skwantowana, • wyjaśnić, co to znaczy, że atom wodoru jest w stanie podstawowym lub wzbudzonym. 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczyć promienie kolejnych orbit w atomie wodoru, • obliczyć energię elektronu na dowolnej orbicie atomu wodoru, • obliczyć różnice energii pomiędzy poziomami energetycznymi atomu wodoru, • wyjaśnić powstawanie liniowego widma emisyjnego i widma absorpcyjnego atomu wodoru. 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczyć częstotliwość i długość fali promieniowania pochłanianego lub emitowanego przez atom, • wyjaśnić powstawanie serii widmowych atomu wodoru, • wyjaśnić powstawanie linii Fraunhofera. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazać, że uogólniony wzór Balmera jest zgodny ze wzorem wynikającym z modelu Bohra,

<p>Fizyka jądrowa</p> <p>Odkrycie promieniotwórczości. Promieniowanie jądrowe i jego właściwości</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienić rodzaje promieniowania jądrowego występującego w przyrodzie. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić podstawowe fakty dotyczące odkrycia promieniowania jądrowego, opisać wkład Marii Skłodowskiej-Curie w badania nad promieniotwórczością, omówić właściwości promieniowania α, β i γ. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, do czego służy licznik G-M, przedstawić wnioski wynikające z doświadczenia <i>Wykrywanie promieniowania jonizującego za pomocą licznika G-M.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odszukać informacje o promieniowaniu X, wskazać istotną różnicę między promieniowaniem X a promieniowaniem jądrowym, 	<ul style="list-style-type: none"> przygotować prezentację na temat: <i>Historia odkrycia i badania promieniowania jądrowego.</i>
<p>Oddziaływanie promieniowania jonizującego z materią. Działanie promieniowania na organizmy żywe</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienić podstawowe zasady ochrony przed promieniowaniem jonizującym, ocenić szkodliwość promieniowania jonizującego pochłanianego przez ciało człowieka w różnych sytuacjach. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcie dawki pochłoniętej i podać jej jednostkę, wyjaśnić pojęcie dawki skutecznej i podać jej jednostkę, 	<ul style="list-style-type: none"> obliczyć dawkę pochłoniętą, wyjaśnić pojęcie mocy dawki, wyjaśnić, do czego służą dozymetry. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać wybrany sposób wykrywania promieniowania jonizującego. 	<ul style="list-style-type: none"> odszukać i przedstawić informacje na temat możliwości zbadania stężenia radonu w swoim otoczeniu. podejmować świadome działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego przed nadmiernym promieniowaniem jonizującym (α, β, γ, X),

<p>Doświadczenie Rutherforda. Budowa jądra atomowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> opisać budowę jądra atomowego, posługiwać się pojęciami: jądro atomowe, proton, neutron, nukleon, pierwiastek, izotop. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać doświadczenie Rutherforda i omówić jego znaczenie, podać skład jądra atomowego na podstawie liczby masowej i atomowej. 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadzić rozumowanie, które pokaże, że wytłumaczenie wyniku doświadczenia Rutherforda jest możliwe tylko przy założeniu, że prawie cała masa atomu jest skupiona w jądrze o średnicy mniejszej ok. 10^5 razy od średnicy atomu. 	<ul style="list-style-type: none"> odszukać informacje na temat modeli budowy jądra atomowego i omówić jeden z nich. 	<ul style="list-style-type: none"> wykonać i omówić symulację doświadczenia Rutherforda, odszukać informacje na temat modeli budowy jądra atomowego i omówić jeden z nich.
<p>Prawo rozpadu promieniotwórczego. Metoda datowania izotopowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> opisać rozpad alfa i beta, wyjaśnić pojęcie czasu połowicznego rozpadu. 	<ul style="list-style-type: none"> zapisać schematy rozpadów alfa i beta, opisać sposób powstawania promieniowania gamma, posługiwać się pojęciem jądra stabilnego i niestabilnego, posługiwać się pojęciem czasu połowicznego rozpadu, narysować wykres zależności od czasu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić zasadę datowania substancji na podstawie jej składu izotopowego i stosować tę zasadę w zadaniach, 	<ul style="list-style-type: none"> zapisać prawo rozpadu promieniotwórczego w postaci $N = N_0 (1/2)^{t/T}$ podać sens fizyczny i jednostkę aktywności promieniotwórczej, rozwiązywać zadania obliczeniowe, stosując wzory: $N = N_0 (1/2)^{t/T}$ oraz $A = A_0 (1/2)^{t/T}$, wyjaśnić, co to znaczy, że rozpad 	<ul style="list-style-type: none"> wykonać doświadczenie symulujące rozpad promieniotwórczy.

		<p>liczby jąder, które uległy rozpadowi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • objaśnić prawo rozpadu promieniotwórczego. 		<p>promieniotwórczy ma charakter statystyczny.</p>	
<p>Energia wiązania. Reakcja rozszczepienia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opisać reakcję rozszczepienia uranu $^{235}_{92}\text{U}$. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polega reakcja łańcuchowa, • podać warunki zajścia reakcji łańcuchowej, • posługiwać się pojęciami: energia spoczynkowa, deficyt masy, energia wiązania. 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczyć energię spoczynkową, deficyt masy, energię wiązania dla różnych pierwiastków, • przeanalizować wykres zależności energii wiązania przypadającej na jeden nukleon $\frac{E}{A}$ od liczby nukleonów A w skład jądra atomu. 	<ul style="list-style-type: none"> • znając masy protonu, neutronu, elektronu i atomu o liczbie masowej A, obliczyć energię wiązania tego atomu, • na podstawie wykresu zależności $\frac{E_w}{A}(A)$ wyjaśnić otrzymywanie wielkich energii w reakcjach rozszczepienia ciężkich jąder. 	
<p>Bomba atomowa, energetyka jądrowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady wykorzystania energii jądrowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać budowę i zasadę działania reaktora jądrowego, • opisać działanie elektrowni jądrowej, energii jądrowej, • opisać zasadę działania bomby atomowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać budowę bomby atomowej, • wymienić korzyści i zagrożenia związane z wykorzystaniem 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotować wypowiedź na temat: <i>Czy elektrownie jądrowe są niebezpieczne?</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • odszukać informacje i przygotować prezentację na temat składowania odpadów radioaktywnych i związanych z tym zagrożeń.

<p>Reakcje jądrowe, Słońce i bomba wodorowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykład reakcji jądrowej, • nazwać reakcje zachodzące w Słońcu i w innych gwiazdach, • odpowiedzieć na pytanie: jakie reakcje są źródłem energii Słońca. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić i objaśnić różne rodzaje reakcji jądrowych, • zastosować zasady zachowania liczby nukleonów, ładunku elektrycznego oraz energii w reakcjach jądrowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać proces fuzji lekkich jąder na przykładzie cyklu pp, • podać warunki niezbędne do zajścia reakcji termojądrowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • porównać energie uwalniane w reakcjach syntezy i reakcjach rozszczepienia. • opisać reakcje zachodzące w bombie wodorowej. 	
<p>Świat galaktyk</p> <p>Nasza Galaktyka a. Inne galaktyki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opisać budowę naszej Galaktyki. • 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać położenie Układu Słonecznego w Galaktyce, • podać wiek Układu Słonecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak powstały Słońce i planety, • opisać sposób wyznaczenia wieku próbek księżycowych i meteorytów. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać przybliżoną liczbę galaktyk dostępnych naszym obserwacjom, • podać przybliżoną liczbę gwiazd w galaktyce. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić własne obserwacje astronomiczne
<p>Prawo Hubble'a</p>	<ul style="list-style-type: none"> • na przykładzie modelu balonika wytłumaczyć obserwowany fakt rozszerzania się Wszechświata, • podać wiek Wszechświata. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać treść prawa Hubble'a, zapisać je wzorem $v_r = H \cdot r$ i objaśnić wielkości występujące w tym wzorze, • wyjaśnić termin „ucieczka galaktyk”. 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczyć wiek Wszechświata, • objaśnić, jak na podstawie prawa Hubble'a wnioskujemy, że galaktyki oddalają się od siebie. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania obliczeniowe, stosując prawo Hubble'a. 	

Teoria Wielkiego Wybuchu	<ul style="list-style-type: none"> określić początek znanego nam Wszechświata terminem „Wielki Wybuch”. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać Wielki Wybuch. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, co to jest promieniowanie reliktowe. 	<ul style="list-style-type: none"> podać argumenty przemawiające za słusnością teorii Wielkiego Wybuchu. 	
--------------------------	--	---	--	---	--

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń który nie spełnia wymagań dotyczących oceny dopuszczającej, posiada liczne braki w wiadomościach które uniemożliwiają uczniowi dalsze zdobywanie wiedzy z przedmiotu.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń który spełnia wymagania określone w tabeli oraz posiada sukcesy w konkursach i olimpiadach ujętych w Rozporządzeniu Ministra Edukacji.

Życzę wielu sukcesów!

Opracowała: mgr Ewa Kalinowska-Bąk